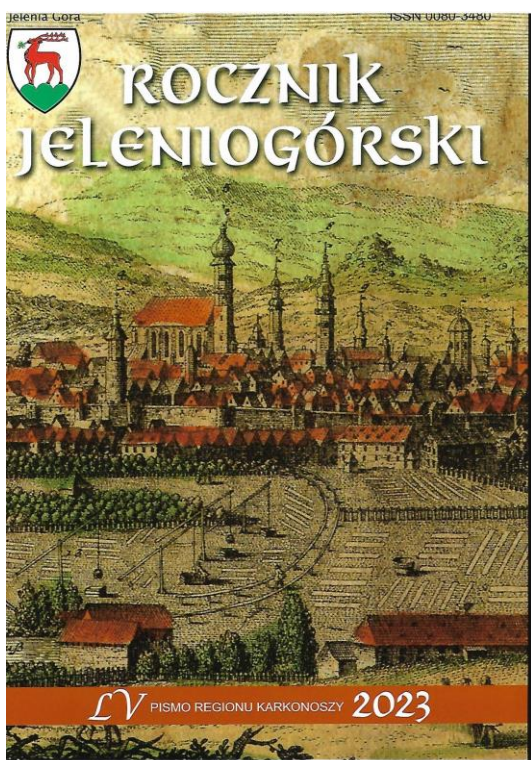

Rocznik Jeleniogórski 2023

26 stycznia 2024 roku w Pałacu Schaffgotschów w Jeleniej Górze odbyła się promocja Rocznika Jeleniogórskiego za rok 2023. Najnowszy tom jest wyjątkowy bo jubileuszowy, nosi numer 55. Wydawcą jest Towarzystwo Przyjaciół Jeleniej Góry i Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Jeleniej Górze. Tym razem przy wydaniu współpracowały Karkonoskie Towarzystwo Naukowe oraz Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze. Nad całością czuwał zespół redakcyjny w składzie: Ivo Łaborewicz (redaktor), Stanisław Firszt, Janusz Milewski, Marek Obrębalski, Karolina Pawlikowska, Jacek Potocki i Marek Szajda (sekretarz). W radzie redakcyjnej uczestniczyli: dr hab. Rafał Eysymontt, prof. dr hab. Henryk Gradkowski, prof. dr hab. Andrzej Grodzicki (przewodniczący), dr hab. Andrzej Koziół, PhDr. Ivo Navrátil i prof. dr. Willi Xylander. Korekty dokonała Ewa Kiraga-Wójcik.

Publikację podzielono na kilka części. W pierwszej: „Artykuły i studia” zamieszczono 8 tekstów. Marek Obrębalski w artykule „Jelenia Góra – 25 lat po utracie statusu stolicy województwa” przybliżył zmiany jakie nastąpiły z nowym podziałem administracyjnym kraju. Najbardziej zauważalną zmianą, niestety na gorsze, jest zmniejszenie populacji. Ubyło nas ponad 18 tysięcy obywateli.

Wojciech Brzezowski w tekście „Jeleniogórski dom mieszkalny w okresie baroku” odniósł się do starej zabudowy Rynku, która przetrwała zawieruchę wojenną ale niestety później wskutek zaniedbań została ze względu na tragiczny stan techniczny rozebrana. Miało to miejsce w latach 60-tych XX wieku.

Arkadiusz Kuzio-Podrucki przygotował pracę „Koligacje i miraże Zofii Schaffgotsch (1916-2008), ostatniej hrabianki z Cieplic Śląskich”. W swojej pracy zaprezentował związki rodzinne ostatnich pokoleń Schaffgotschów.

Wolfgang J. Brylla podzielił się wynikami swoich badań w bardzo wyczerpującej i ciekawej pracy „Zarys biografii i działalności wielopokoleniowej organmistrzowskiej rodziny Edelmannów z Gryfowa Śląskiego”.

Stanisław Firszt wraz z Wojciechem Grabowskim zajęli się tematem niby powszechnie znanym jednak nie do końca. „Jeleniogórskie bielarnie w świetle źródeł historycznych i badań archeologicznych” to pierwszy opis potraktowane tak szczegółowo i wnikliwie. Autorzy udowodnili, że czasami warto prowadzić badania, mimo niepewności o ich wyniki. Tym razem potwierdziły one pokładane nadzieje.

Krzysztof A. Kuczyński oraz Janusz Skowroński podzielili się wynikami swoich badań w tekście pt. „Muzeum Gerharta Hauptmanna w Erkner koło Berlina nie było pierwsze. Śladami zbiorów archiwalnych i bibliotecznych po śmierci pisarza w 1946 roku”. Praca ta jest o tyle cenna, że uzupełnia nasze wiadomości o pamiątkach po pisarzu znajdujących się poza granicami Polski.

Ivo Łaborewicz przybliżył początki organizacyjne oraz sylwetki założycieli powstałego po II wojnie światowej towarzystwa skupiającego osoby prowadzące lokalną działalność naukową. Ta ciekawa praca została zatytułowana „Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Jeleniej Górze w latach 1947-1948 i jego członkowie”.

Jarosław Witkowski swoją pracę poświęcił jubileuszowi KTN. „Pięćdziesiąt lat Karkonoskiego Towarzystwa Naukowego 1973-2023” to zbiór informacji o powstałym z inicjatywy pracowników naukowo-dydaktycznych jeleniogórskiej Filii Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu Towarzystwu, które wydało kilka monografii naukowych. Były to: „Karkonosze polskie” (pod redakcją prof. Alfreda Jahna), „Jelenia Góra. Zarys rozwoju miasta” (pod redakcją prof. Zbigniewa Kwaśnego), „Kowary. Szkice z dziejów miasta” (pod redakcją Jana Kwaka i Tadeusza Bugaja).

W drugiej części „Materiały i źródła” znalazło się kolejnych 8 tekstów.

Praca zespołu autorskiego Stanisław Firszt i Wojciech Grabowski pt. „Badania archeologiczne przy kościele pw. św. Michała Archanioła w Czernicy w 2022 roku” przybliżyła wyniki badań przeprowadzonych w związku z budową kanalizacji deszczowej. Jak się okazało wyniki prac były niezwykle interesujące.

Krzysztof A. Kuczyński w tekście pt. „Ernst E. Ulbrich, malarz z Fischbach (Karpniki) i jego zapomniany artykuł z 1946 roku o Gerharcie Hauptmannie” ukazał sylwetkę młodego artysty dolnośląskiego i jego pracy nad portretem pisarza.

Tomasz Rzeczycki w tekście pt. „Rzekomy cud w kościele przy ul. 1 Maja w Jeleniej Górze w marcu 1950 roku” przypomniał niemal zapomniane wydarzenie, którym żyli wówczas mieszkańcy naszego miasta.

Zbigniew Adamski przybliżył historię powstania prasy zakładowej o nakładzie rzędu 2-3 tysiące egzemplarzy ukazującej się przez 37 lat. Wiadomości o tej niezwyklej działalności zawarł w tekście pt. „Po II wojnie światowej trzecia na Dolnym Śląsku gazeta zakładowa „Wspólny Cel” ZWCH „Chemitex Celwiskoza” w Jeleniej Górze (1953-1989)”.

Stanisław Firszt w kolejnym tekście pt. „Suplement do artykułu: S. Firszt, Wyniki kwerendy w sprawie rozproszonych zbiorów Schaffgotschów prowadzonej w latach 2018-2021, „Rocznik Jeleniogórski” T. 54, 2022, s. 191-238” podzielił się wynikami swoich kolejnych poszukiwań

opartych na znanych realizacjach filmowych, w których użyto eksponatów pochodzących ze zbiorów Biblioteki Majorackiej Schaffgotschów.

Roger Piaskowski w tekście pt. „Włócznia Ateny” wspomina swoją młodość, kiedy z okien mieszkania podziwiał widoczną po drugiej stronie ulicy umieszczoną na budynku Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego płaskorzeźbę przedstawiającą Atenę.

W kolejnym tekście pt. „Nowe informacje na temat historii jeleniogórskich zabytków” Stanisław Firszt odnosi się do faktu odnalezienia odręcznych notatek pierwszej kierowniczki archiwum Eugenii Triller. Te niezwykle cenne notatki zostały zawarte na kartkach 16-stronicowych zeszytów.

Krzysztof A. Kuczyński i Janusz Skowroński w tekście pt. „Anja Hauptmann – wnuczka laureata nagrody Nobla” przybliżyli postać tej niezwyklej niewiasty oraz jej związki z muzeum Jagińskowskim.

Trzecia część „Sprawozdania” to 9 tekstów.

Ivo Łaborewicz zwyczajowo zamieścił „Sprawozdanie z działalności Archiwum Państwowego Oddział w Jeleniej Górze w 2022 roku”.

Janusz Skowroński w tekście pt. „Hauptmannowskie fascynacje łódzkiego jeleniogórczanina. Z okazji jubileuszu 75. urodzin profesora Krzysztofa A. Kuczyńskiego” przybliżył postać tego niezwykle zasłużonego dla naszego regionu badacza.

Józef Hanusiak w tekście pt. „Szlakiem jeleniogórskich kościołów różnych wyznań” opisał wszystkie odwiedzone przez niego świątynie.

Stanisław Firszt i Stanisław Gola przybliżyli mało znany temat dotyczący powstania i działalności klubu turystycznego. Niezwykle ciekawe materiały zostały opracowane w tekście pt. „50 lat Uniwersyteckiego Klubu Turystycznego, Studenckiej Elipsy Turystyczno-Artystycznej (SETA)”.

Krzysztof Tęcza opisał wizytę krajoznawców, którzy poznawali nasz region podczas najważniejszej imprezy krajoznawczej PTTK w Polsce. Swój opis zawarł w tekście „50. Centralny Zlot Krajoznawców (CZAK) na Ziemi Jeleniogórskiej”. W kolejnym tekście przedstawił „Nowe władze w Kole Przewodników Sudeckich”.

Ewa Kiraga-Wójcik w tekście pt. „Jeleniogórcy aktywiści turystyki uhonorowani tytułem „Zasłużony dla Miasta Jeleniej Góry” przedstawiła krótką historię Oddziału PTTK „Sudety Zachodnie” oraz osiągnięcia członków kadry programowej.

Janusz Milewski zamieścił „Sprawozdanie z działalności Podkomisji Kolekcjonerstwa Krajoznawczego Oddziału PTTK „Sudety Zachodnie” w Jeleniej Górze za lata 2022-2023”.

Stanisław Kańczukowski przygotował „Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich w 2023 roku”.

W dziale „In Memoriam” przybliżono sylwetki zasłużonych dla naszego miasta obywateli, którzy odeszli w minionym roku. Elżbieta Maria Kotlarska napisała wspomnienie o profesorze Stefanie Bednarku. Marek Szajda przybliżył sylwetkę księdza płk Andrzeja Bokieja. Andrzej Raj wspomniał tragicznie zmarłą Roksanę Knapik, a Wojciech Kapałczyński Kazimierza Śliwę. Stanisław Firszt

wspomniał Zofię Zator i jej niezwykle życie. Dodatkiem w tej części jest „Wspomnienie o Bokieju” napisane przez Bogdana Koca.

Uzupełnieniem Rocznika Jeleniogórskiego są recenzje nowych publikacji oraz „Kronika Jeleniogórska” ułożona przez Krzysztofa Tęczę.

Jak więc widać każdy znajdzie coś ciekawego w nowym roczniku, coś co go zainspiruje do wnikliwego przeczytania publikacji, która osiągnęła 370 stron.

Krzysztof Tęcza